

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2023. június 30.
(OR. en)

11145/23

ECOFIN 670
UEM 204
SOC 496
EMPL 347
COMPET 691
ENV 770
EDUC 283
RECH 315
ENER 406
JAI 916
GENDER 147
ANTIDISCRIM 141
JEUN 185
SAN 422

FELJEGYZÉS

Küldi:	a Tanács Főtitkársága
Címzett:	az Állandó Képviselők Bizottsága/a Tanács
Előző dok. sz.:	9840/1/23 REV 1
Biz. dok. sz.:	COM(2023) 615 final
Tárgy:	A TANÁCS AJÁNLÁSA Litvánia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Litvánia 2023. évi stabilitási programját

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak a COM(2023) 615 final bizottsági javaslaton alapuló, a Tanács és az Európai Tanács által megtárgyalt fenti tanácsi ajánlástervezetet.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(...)

Litvánia 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Litvánia 2023. évi stabilitási programját

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre¹ és különösen annak 5. cikke (2) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre² és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

¹ HL L 209., 1997.8.2., 1. o.

² HL L 306., 2011.11.23., 25. o.

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

- (1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet³, amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az eszköz), 2021. február 19-én hatályba lépett. Az eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, így az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosít. Az európai szemeszter prioritásaival összhangban az eszköz hozzájárul a gazdasági és inkluzív helyreállításhoz, valamint a fenntartható és növekedésösztönző reformok és beruházások – különösen a zöld és digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságainak reziliensebbé tételét célzó reformok és beruházások – megvalósításához. Közép- és hosszú távon elősegíti az államháztartás megerősítését, valamint a növekedés és a munkahelyteremtés ösztönzését, továbbá hozzájárul az Unión belüli területi kohézió javításához és a szociális jogok európai pillérének további végrehajtásához is. Az eszköz keretében nyújtott tagállamonkénti maximális pénzügyi hozzájárulást 2022. június 30-án aktualizálták az (EU) 2021/241 rendelet 11. cikkének (2) bekezdésével összhangban.

³ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o.).

- (2) A Bizottság 2022. november 22-én elfogadta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentést, amely elindította a gazdaságpolitikai koordináció 2023. évi európai szemeszterét. Az Európai Tanács 2023. március 23-án jóváhagyta a 2023-as éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziójára összpontosítanak. A Bizottság 2022. november 22-én az 1176/2011/EU rendelet alapján elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2023. évi jelentést is, amelyben Litvániát azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll annak kockázata, és amelyek vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatra van szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta a Litvánia 2023. évi költségvetés-tervezési javaslatára vonatkozó véleményt is. A Bizottság elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást, valamint a 2023. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot is, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2023. május 16-án elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást⁴ (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlás), és 2023. március 13-án az együttes foglalkoztatási jelentést.
- (3) Bár az uniós gazdaságok figyelemre méltó rezilienciát mutatnak, a geopolitikai kontextus továbbra is negatív hatást gyakorol. Miközben az Unió határozottan kiáll Ukrajna mellett, az Unió gazdaság- és szociálpolitikai menetrendje arra összpontosít, hogy rövid távon enyhítse az energiasokkok által a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra egyaránt gyakorolt negatív hatásokat, valamint hogy középtávon további erőfeszítéseket tegyen a zöld és digitális átállás megvalósítása, a fenntartható és inkluzív növekedés támogatása, a makrogazdasági stabilitás megőrzése és a reziliencia fokozása érdekében. Erős hangsúlyt helyez az Unió versenyképességének és termelékenységének növelésére is.

⁴ A Tanács ajánlása (2023. május 16.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C 180., 2023.5.23., 1. o.).

- (4) A Bizottság 2023. február 1-jén kiadta „A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv: a nulla nettó kibocsátás kora” című (a továbbiakban: a zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv) közleményt. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv célja, hogy fokozza az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló iparának versenyképességét, és támogassa a klímasemlegességre való gyors átállást. A terv kiegészíti az európai zöld megállapodás és a REPowerEU keretében zajló erőfeszítéseket. Célja továbbá, hogy támogatóbb környezetet nyújtson az Unió ambiciózus éghajlat-politikai céljainak eléréséhez szükséges, nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák és termékek uniós gyártási kapacitásának növeléséhez, valamint biztosítsa a releváns kritikus fontosságú nyersanyagokhoz való hozzáférést, többek között a beszerzés diverzifikálása, a tagállamok geológiai erőforrásainak megfelelő kiaknázása és a nyersanyagok újrahasznosításának maximalizálása révén. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari terv négy pilléren alapul: a kiszámítható és egyszerűsített szabályozási környezet, a gyorsabb forráshoz jutás, a készségfejlesztés és az ellátási láncok rezilienciáját erősítő nyitott kereskedelem. 2023. március 16-án a Bizottság kiadott egy további közleményt „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretétekintés a 2030 utáni időszakra” címmel, amely kilenc egymást erősítő tényezőre építve, a növekedést ösztönző szabályozási keret kialakítására irányul. A közlemény olyan szakpolitikai prioritásokat határoz meg, amelyek az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességét szolgáló szerkezeti javulás, megfelelően célzott beruházások és szabályozási intézkedések aktív biztosítására irányulnak. Az alábbi ajánlások segítséget nyújtanak az említett prioritások megvalósításához.
- (5) 2023-ban a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása változatlanul elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlások mindegyikét vagy jelentős részét érintik. A 2019., 2020. és 2022. évi országspecifikus ajánlások ugyancsak relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében.

- (6) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet⁵ (a továbbiakban: a REPowerEU-rendelet) célja, hogy fokozatosan és gyorsan megszüntesse az Unió függőségét az orosz fosszilis tüzelőanyagok behozatalától. Ez hozzá fog járulni az energiabiztonsághoz és az Unió energiaellátásának diverzifikálásához, egyúttal növelve a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. A REPowerEU-rendelet lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését, új REPowerEU-fejezettel egészítsék ki nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési terveiket. A zöld megállapodáshoz kapcsolódó ipari tervben foglaltaknak megfelelően az említett reformok és beruházások hozzá fognak járulni az Unió nulla nettó kibocsátási célt szolgáló ipara versenyképességének fokozásához, valamint a tagállamok számára 2022-ben és adott esetben 2023-ban kiadott energiavonatkozású országspecifikus ajánlásokban foglaltak megvalósításához is. A REPowerEU-rendelet bevezeti a vissza nem térítendő pénzügyi támogatások egy új kategóriáját, amelyet a helyreállítási és rezilienciaépítési terveik szerinti új, energiavonatkozású reformok és beruházások finanszírozása érdekében bocsátanak a tagállamok rendelkezésére.

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o.).

- (7) A Bizottság 2023. március 8-án közleményt fogadott el, amelyben költségvetés-politikai iránymutatást nyújt 2024-re (a továbbiakban: a 2023. március 8-i közlemény). Ennek célja, hogy támogassa a tagállamok stabilitási és konvergenciaprogramjainak kidolgozását, és ezáltal erősítse a szakpolitikai koordinációt. A Bizottság emlékeztetett arra, hogy a Stabilitási és Növekedési Paktum általános mentesítési rendelkezése 2023 végén deaktiválásra kerül. Szorgalmazta, hogy 2023–2024-ben a költségvetési politikák biztosítsák az adósságszint középtávú fenntarthatóságát, és fenntartható módon fokozzák a potenciális növekedést, valamint felkérte a tagállamokat, hogy a 2023. évi stabilitási és konvergenciaprogramjaikban határozzák meg, hogy költségvetési terveik hogyan fogják biztosítani a Szerződés által a bruttó hazai termék (GDP) 3 %-ában meghatározott referenciaérték betartását, valamint biztosítani az államadósság hiteles és folyamatos csökkentését, vagy az adósság prudens szinten tartását középtávon. A Bizottság továbbá felkérte a tagállamokat, hogy fokozatosan szüntessék meg a háztartások és vállalkozások energiaársoktól való megvédése érdekében bevezetett nemzeti költségvetési intézkedéseket, kezdve a legkevésbé célzott intézkedésekkel. Jelezte, hogy amennyiben újabb energiaár-nyomás miatt a támogatási intézkedések meghosszabbítására volna szükség, a tagállamoknak az ilyen intézkedéseket célzottabban a kiszolgáltatott helyzetű háztartásokra és vállalkozásokra kell alkalmazniuk. A Bizottság közölte, hogy a költségvetési ajánlásokat számszerűsíteni és differenciálni fogják. Emellett – az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2022. november 9-i közleményében javasoltak szerint – a költségvetési ajánlásokat a nettó elsődleges kiadások alapján fogják megfogalmazni. A Bizottság azt ajánlotta, hogy valamennyi tagállam továbbra is védje a nemzeti finanszírozású beruházásokat, és biztosítsa az eszköz és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállással, valamint a rezilienciaépítéssel kapcsolatos célok fényében. A Bizottság jelezte, hogy javasolni fogja a Tanácsnak, hogy – a 2023. évi tényadatok alapján és a hatályos jogi rendelkezésekkel összhangban – 2024 tavaszán indítson hiányalapú túlzotthiány-eljárásokat.

- (8) A Bizottság 2023. április 26-án az uniós gazdasági kormányzás szabályainak átfogó reformjára irányuló jogalkotási javaslatokat terjesztett elő. A javaslatok központi célkitűzése az államadósság fenntarthatóságának megerősítése, valamint a fenntartható és inkluzív növekedés előmozdítása valamennyi tagállamban reformok és beruházások révén. Javaslataiban a Bizottság a nemzeti felelősségvállalás fokozására, a keret egyszerűsítésére és a középtávra fektetett nagyobb hangsúlyra törekszik, hatékony és koherensebb végrehajtással kombinálva. Az uniós gazdasági kormányzási keret reformjára vonatkozó elképzelésekről szóló, 2023. március 14-i tanácsi következtetések szerint az a cél, hogy a jogalkotási munka 2023-ban lezáruljon.
- (9) Litvánia 2021. május 14-én az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottságnak. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében meghatározott értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. A Tanács 2021. július 20-án elfogadta a Litvánia helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát⁶. A részletek folyósítása a Bizottság által egy olyan határozatnak az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban történő elfogadásától függ, amely rögzíti, hogy Litvánia kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban foglalt releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés feltételezi, hogy a korábbi mérföldkövek és célok teljesítése nem fordult vissza.

⁶ ST 10477/2021 INIT; ST 10477/2021 ADD 1.

- (10) Litvánia 2023. április 27-én benyújtotta a 2023. évi nemzeti reformprogramját, 2023. április 28-án pedig a 2023. évi stabilitási programját, összhangban az 1466/97/EK rendelet 4. cikkének (1) bekezdésével. A kapcsolódási pontok figyelembevétele érdekében a két programot együtt értékelték. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2023. évi nemzeti reformprogram Litvániának a helyreállítási és rezilienciaépítési terve megvalósítása terén tett előrehaladásról készített féléves jelentését is tükrözi.
- (11) A Bizottság 2023. május 24-én közzétette a Litvániára vonatkozó 2023. évi országjelentést. Ebben értékelt a Tanács által 2019 és 2022 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Litvánia által elért előrehaladást, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Litvánia általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívások tekintetében fennálló hiányosságokat, valamint új és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés értékelt a Litvánia által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása, valamint a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok végrehajtása terén elért előrehaladást, továbbá az Egyesült Nemzetek Szervezete fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért előrehaladást is.

- (12) A Bizottság az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján Litvánia vonatkozásában mélyreható felülvizsgálatot végzett, és 2023. május 24-én közzétette annak eredményeit. A Bizottság megállapította, hogy Litvániában nem áll fenn makrogazdasági egyensúlyhiány. Az utóbbi időben fokozódtak ugyan az árversenyképességgel, a külső egyensúllyal és a lakásárak alakulásával kapcsolatos sebezhetőségek, de úgy tűnik, hogy ezek jelenleg összességében mérsékeltek. A gazdaságot súlyosan érintette az energiaársokk, amit az infláció gyors növekedése kísért, Litvánia versenyképessége azonban az energiaárak csökkenésével várhatóan lassan helyreáll. A folyó fizetési mérleg 2022-ben jelentősen romlott az energiaimport drágulása miatt, de az előrejelzések szerint idén egyensúlyközeli helyzetbe kerül. A jövőre nézve az enyhe folyófizetésimérleg-hiány nem fogja veszélyeztetni a külső fenntarthatóságot, mivel az állománypozíció megfelelő. Mindazonáltal az infláció és a bérekre nehezedő nyomás, ha tartósan fennáll, veszélyeztetheti Litvánia versenyképességét, különösen, mivel a maginfláció jóval meghaladja az euroövezeti átlagot. A világválság kitörése óta a lakásárak erőteljesen emelkedtek, de az adatok nem utalnak túlértékeltésre, és az árak a kamatlábak emelkedése és az aktuális gazdasági recesszió miatt jelenleg mérséklődnek. Emellett a háztartások adósságállománya alacsony, a bankszektor tőkeerős, rendkívül nyereséges, a nemteljesítő hitelek aránya pedig alacsony. A szakpolitikai környezet összességében kedvező, bár egyes intézkedések segíthetnének az azonosított sebezhetőségekből eredő kockázatok kezelésében. Ezzel összefüggésben fontos lenne folytatni és szükség esetén megerősíteni az anticiklikus költségvetési és makroprudenciális politikákat. Ugyanakkor a hazai piacon a verseny előmozdítására való nagyobb összpontosítás, valamint a munkaerő-kínálat minőségének és mennyiségének növelésére irányuló intézkedések segíthetnének az árak és a fajlagos munkaköltség terén jelentkező nyomás kezelésében.
- (13) Az Eurostat által hitelesített adatok alapján Litvánia GDP-arányos államháztartási hiánya a 2021. évi 1,2 %-ról 2022-ben 0,6 %-ra csökkent, míg a GDP-arányos államadósság a 2021. év végi 43,7 %-ról 2022 végére 38,4 %-ra esett.

- (14) Az államháztartási egyenlegre hatást gyakoroltak az energiaár-emelkedés gazdasági és társadalmi hatásainak enyhítése céljából hozott költségvetési politikai intézkedések. 2022-ben az ilyen költségvetési politikai bevételecsökkentő intézkedések közé tartozott a háztartások távfűtésére vonatkozó hozzáadottérték-adó (héta) kompenzációja, míg ilyen költségvetési politikai kiadásnövelő intézkedés volt például a háztartási és a nem háztartási fogyasztók által fizetendő villamosenergia-díjakra és a háztartási fogyasztók által fizetendő gázárakra vonatkozó árplafon, valamint a magas energiaárak által érintett ágazatokban működő vállalkozások támogatása. A Bizottság becslése szerint az említett intézkedések nettó költségvetési költsége 2022-ben a GDP 1,3 %-ára tehető. Az államháztartási egyenlegre ugyancsak hatást gyakorolt a lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyeknek felajánlott ideiglenes védelem költségvetési költsége, amely 2022-ben a GDP 0,3 %-ára becsülhető. Ugyanakkor a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes sürgősségi intézkedések becsült költsége a 2021. évi 0,6 %-ról 2022-ben a GDP 0,4 %-ára csökkent.
- (15) A Tanács 2021. június 18-án azt ajánlotta⁷, hogy Litvánia 2022-ben – többek között a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz által biztosított költségvetési impulzusra támaszkodva – tartsa fenn a támogató költségvetési irányvonalat, és tartsa fenn a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. A Tanács emellett azt ajánlotta Litvániának, hogy korlátozza a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.

⁷ A Tanács ajánlása (2021. június 18.) amelyben véleményezi Litvánia 2021. évi stabilitási programját (HL C 304., 2021.7.29., 68. o.).

- (16) A Bizottság becslései szerint a költségvetési irányvonal⁸ 2022-ben restriktív volt, és a GDP 0,9 %-ának felelt meg, amely érték a magas infláció mellett megfelelőnek tekinthető. Litvánia – a Tanács ajánlásának megfelelően – továbbra is támogatta a helyreállítást az eszközökből finanszírozott beruházások révén. Az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2022-ben a GDP 1,1 %-át tették ki (2021-ben a GDP 1,3 %-át). A nemzeti finanszírozású beruházások semleges módon járultak hozzá a költségvetési irányvonalhoz⁹. Litvánia tehát a Tanács ajánlásával összhangban fenntartotta a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Ugyanakkor a nemzeti finanszírozású (az új bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedése 0,9 százalékpontos restriktív hozzájárulást biztosított a költségvetési irányvonal számára. Litvánia tehát kellő mértékben korlátozta a nemzeti finanszírozású folyó kiadások növekedését.
- (17) A 2023. évi stabilitási program költségvetési előrejelzéseit alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv összhangban van a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzésével 2023-ra és az azt követő időszakra. A kormány előrejelzése szerint a reál-GDP 2023-ban 0,5 %-kal és 2024-ben 3,0 %-kal nő. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ra ezzel azonos, 0,5 %-os, 2024-re pedig alacsonyabb, 2,7 %-os reál-GDP-növekedést vetít előre, főként a fogyasztás és a beruházások 2024-re előre jelzett relatíve lassabb növekedése miatt.

⁸ A költségvetési irányvonal – a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket figyelmen kívül hagyva, de – az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások figyelembevételével számított elsődleges kiadások (diszkrecionális bevételi intézkedések nélküli) változásának a középtávú potenciális növekedéshez viszonyított arányával mérhető. További részletekért lásd a költségvetési statisztikai táblázatokban szereplő 1. keretben foglaltakat.

⁹ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások GDP-arányosan 0,2 százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítottak.

(18) A 2023. évi stabilitási programjában a kormány arra számít, hogy az államháztartási hiány 2023-ban a GDP 2,2 %-ára fog növekedni. A hiány 2023-ra várt növekedése főként az alacsonyabb jövedelmű háztartások támogatását célzó, kiadásnövelő intézkedéseket (például a szociális juttatások és a nyugdíjak emelését), valamint az adókból és társadalombiztosítási járulékokból származó bevételek becsült csökkenését tükrözi (a GDP arányában mérve). A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2022 végi 38,4 %-ról 2023 végére várhatóan 37,8 %-ra mérséklődik. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése 2023-ban a GDP 1,7 %-ának megfelelő költségvetési hiányt prognosztizál. Ez alacsonyabb a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, főként a társadalombiztosítási járulékokból származó bevételekre vonatkozó magasabb előrejelzés, valamint a folyó termelőfelhasználásra és a beruházásokra fordított kormányzati kiadásokra vonatkozó némileg alacsonyabb előrejelzés miatt. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 37,1 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2023 végére. A különbség az alacsonyabbra várt költségvetési hiánynak tudható be.

- (19) A 2023. évi államháztartási egyenleget várhatóan továbbra is befolyásolják a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott intézkedések. Ezek 2022 óta meghosszabbított intézkedések, különösen: a háztartási és nem háztartási fogyasztók által fizetendő villamosenergia- és földgázárak maximálása. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint a támogatási intézkedések nettó költségvetési költsége 2023-ban a GDP 0,7 %-ának felel meg¹⁰. Úgy tűnik, hogy a 2023-as intézkedések nem irányulnak célzottan a legkiszolgáltatottabb helyzetű háztartásokra vagy vállalkozásokra, és nem őrzik meg az energiakereslet csökkentésére és az energiahatékonyság növelésére irányuló árjelzést. Ennek eredményeként a 2022. július 12-i tanácsi ajánlásnak¹¹ való megfelelés értékelése során semmilyen célzott támogatási intézkedést nem kell figyelembe venni. A lakóhelyüket elhagyni kényszerült, Ukrajnából érkező személyek ideiglenes védelmének költségvetési költsége az előrejelzések szerint stabil marad 2023-ban, és a GDP 0,3 %-át teszi ki.
- (20) 2022. július 12-i ajánlásában a Tanács azt ajánlotta, hogy Litvánia 2023-ban hozzon intézkedést annak biztosítására, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedése összhangban legyen az összességében semleges költségvetési irányvonallal¹², figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknél nyújtott ideiglenes és célzott támogatás folytatását. Litvániának ugyanakkor készen kell állnia arra, hogy a folyó kiadásokat a változó helyzethez igazítsa. Litvániának azt is ajánlották, hogy fokozza a zöld és digitális átállásra, valamint – a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével – az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az eszköz és más uniós alapok felhasználásával.

¹⁰ Ez a számadat az említett intézkedések éves költségvetési terhének szintjét mutatja, beleértve a folyó bevételeket és kiadásokat, valamint – adott esetben – a tőkekiadási intézkedéseket is.

¹¹ A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Litvánia 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Litvánia 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 120. o.).

¹² A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján Litvánia esetében a potenciális kibocsátás középtávú (tízéves átlagos) növekedése, amelyet a költségvetési irányvonal méréséhez használnak, nominális értéken 14,0 %-ra tehető.

(21) A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal expanzív lesz (a GDP $-0,8\%$ -a), magas inflációs környezetben. 2022-ben a költségvetési irányvonal restriktív volt (a GDP $+0,9\%$ -a). A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023-as növekedése az előrejelzések szerint a GDP $0,4\%$ -ának megfelelő restriktív hozzájárulást biztosít a költségvetési irányvonal számára. Összességében a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások előre jelzett növekedése összhangban van a Tanács 2022. július 12-i ajánlásával. Az eszközből származó vissza nem térítendő támogatásokból és más uniós alapokból finanszírozott kiadások 2023-ban várhatóan a GDP $2,0\%$ -át teszik ki, míg a nemzeti finanszírozású beruházások az előrejelzések szerint $0,1$ százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak a költségvetési irányvonal számára¹³. Ezért Litvánia addicionális beruházásokat tervez finanszírozni az eszközből és más uniós alapokból, és az előrejelzések szerint fenntartja a nemzeti finanszírozású beruházások szintjét. Litvánia a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló állami beruházásokat tervez finanszírozni, például a helyi megújuló energiaforrások fejlesztésére és a villamosenergia-tárolási infrastruktúra kiépítésére irányuló beruházásokat, amelyek megkönnyítik Litvánia arra irányuló erőfeszítéseit, hogy lekapcsolódjon az orosz és belarusz rendszerekkel szinkron módon működő villamosenergia-hálózatról. Ezeket a beruházási projekteket részben az eszközből és más uniós alapokból finanszírozzák.

¹³ Az egyéb nemzeti finanszírozású tőkekiadások az előrejelzések szerint GDP-arányosan $0,2$ százalékpontos expanzív hozzájárulást biztosítanak.

- (22) A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány 2024-ben várhatóan a GDP 1,7 %-ára csökken. A hiány 2024-re várt csökkenése a megemelkedett energiaárak gazdasági és társadalmi hatásainak mérséklése céljából hozott intézkedések fokozatos megszüntetését tükrözi. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság 2024 végén várhatóan 37,7 %-ra csökken. Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a GDP 1,4 %-ának megfelelő költségvetési hiányt valószínűsít 2024-ben. Ez alacsonyabb a 2023. évi stabilitási programban előre jelzett hiánynál, főként a folyó termelőfelhasználásra fordított alacsonyabb kormányzati kiadások és a nagyobb nominális GDP miatt. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alacsonyabb, 36,6 %-os GDP-arányos államadósságot vetít előre 2024 végére.
- (23) A 2023. évi stabilitási program az energiatámogatási intézkedések zömének fokozatos megszüntetését irányozza elő 2024-ben. A Bizottság szintén azt valószínűsíti, hogy szinte valamennyi energiatámogatási intézkedés fokozatosan megszűnik (2024-ben a GDP 0,1 %-ának megfelelő nettó költség). Az említett becslések azon a feltételezésen alapulnak, hogy az energiaárak nem fognak újból emelkedni.
- (24) 2023. évi stabilitási programja szerint Litvánia 2023-ban teljesíteni tervezi a GDP $-1,0$ %-ának megfelelő strukturális költségvetési egyenlegként¹⁴ meghatározott középtávú költségvetési célkitűzést, és azt a programidőszak hátralévő részében is fenn kívánja tartani. A Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése alapján a strukturális egyenleg 2023-ban várhatóan a GDP $-0,6$ %-ának, 2024-ben pedig a GDP $-0,3$ %-ának megfelelő mértékű lesz, meghaladva a középtávú költségvetési célkitűzést. A 2024-ben követendő prudens költségvetési politika hozzá fog járulni a maginfláció csökkentéséhez is, amely jóval meghaladja az euroövezeti átlagot, és amely tartóssá válása esetén a versenyképesség csökkenéséhez vezethet.

¹⁴ A Bizottság által a közösen elfogadott módszertan alkalmazásával újraszámított strukturális egyenleg (ciklikusan kiigazított, egyszeri és átmeneti intézkedések nélkül számított egyenleg) 2023-ban a GDP 0,6 %-ának, 2024-ben pedig 0,2 %-ának megfelelő strukturális hiányt jelez.

- (25) Változatlan szakpolitikákat feltételezve, a Bizottság 2023-as tavaszi előrejelzése a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások 2024-ben 2,7 %-kal történő növekedését prognosztizálja.
- (26) A 2023. évi stabilitási program szerint az állami beruházások GDP-arányosan a 2023. évi 4,0 %-ról 3,9 %-ra csökkennek 2024-ben. Az alacsonyabb beruházási szint az alacsonyabb nemzeti finanszírozású beruházásokat és az Unió által finanszírozott alacsonyabb beruházásokat tükrözi.
- (27) A 2023. évi stabilitási program felvázolja a 2026-ig tartó középtávú költségvetési pályát. A 2023. évi stabilitási program szerint az államháztartási hiány várhatóan fokozatosan csökken a GDP 1,4 %-ára 2025-ben, 2026-ra pedig a 0,9 %-ára. Ezért az államháztartási hiány a tervek szerint a program időhorizontjában a GDP 3 %-a alatt marad. A 2023. évi stabilitási program szerint a GDP-arányos államadósság a 2024 végi 37,7 %-ról 2026 végére várhatóan 38,6 %-ra nő.

(28) Litvánia GDP-arányos adóbevétele jelentősen elmarad az uniós átlagtól, ami korlátozza az egészségügyre, a szociális védelemre és az általános közszolgáltatásokra fordított közkiadásokra rendelkezésre álló forrásokat. A héabevétel-kiesés (a várt héabevétel és a beszedett összeg közötti különbség) még mindig az egyik legmagasabb az Unióban, bár az előzetes becslések szerint 2021-ben jelentősen csökkenhetett. 2021-ben az ingatlanadókból származó bevételek – amelyek a növekedés szempontjából legkevésbé káros adók közé tartoznak – csak a GDP 0,3 %-át tették ki, ami körülbelül hétszer alacsonyabb az uniós átlagnál. Litvánia (a GDP arányában) az uniós átlag felét szedte be társasági adóból, közlekedési adói a legalacsonyabbak között voltak az Unióban, és azon kevés tagállamok egyike, ahol nincs éves gépjárműadó. A szociális védelemre fordított közkiadások a 2015 és 2021 közötti időszakban nőttek, de még mindig jelentősen elmaradnak az uniós átlagtól. Ez a szociális ellátások viszonylag alacsony szintjében és a kedvezményezettek szűk körében nyilvánul meg, miközben az öregségi nyugdíjak a foglalkoztatásból származó jövedelmekhez képest a legalacsonyabbak között vannak az Unióban. Az általános közszolgáltatásokra fordított kiadások különösen alacsonyak, és ezekre a célokra az uniós átlaghoz képest a forrásoknak csupán közel felét fordítják (a GDP százalékában kifejezve). Az egészségügyi ellátás nem megfelelő pénzügyi erőforrásai hosszú várakozási időket és az egészségügyi ellátás iránti kielégítetlen szükségletek magas szintjét, a betegek számára magas közvetlen költségeket, valamint az egészségügyi szakemberek versenyképes fizetésének hiányát eredményezik. 2021–2023-ban Litvánia számos jelentős tartós kiadási intézkedést vezetett be (például a közszféra béreinek, nyugdíjainak és egyéb szociális juttatásainak növelését), amelyeket nem kísérnek megfelelő finanszírozási intézkedések, ami hosszú távon veszélyeztetheti Litvánia államháztartásának fenntarthatóságát.

(29) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Litvánia helyreállítási és rezilienciaépítési tervének végrehajtása jól halad. Litvánia 2022. november 30-án nyújtotta be első kifizetési kérelmét, és a Bizottság a terv hét komponense közül hatot érintő 33 mérföldkőből 31 esetében pozitív értékelést fogadott el, míg az adóreformokhoz kapcsolódó két mérföldkő az értékelés szerint nem teljesült kielégítő mértékben. A Bizottság ezért elindította a „kifizetések felfüggesztésére” irányuló eljárást, amely több időt biztosít Litvániának e mérföldkövek teljesítésére, miközben (előfinanszírozás nélkül) 542,3 millió EUR összegű részleges kifizetést kap a kielégítően teljesített mérföldkövekhez kapcsolódóan. Az energia és az építőanyagok árának emelkedésével kapcsolatos objektív körülmények, valamint az ellátási láncnak az Ukrajna elleni orosz agresszió miatti korlátai miatt Litvánia módosításokat kíván benyújtani a tervhez, valamint REPowerEU-fejezettel kívánja kiegészíteni azt a gazdaság dekarbonizációjának felgyorsítása és a fosszilis tüzelőanyagoktól való függőség csökkentése érdekében. Az (EU) 2021/241 rendelet 14. cikkének (6) bekezdésével összhangban Litvánia 2023. március 30-án kifejezte azon szándékát, hogy 1 800 000 000 EUR összegű további, hitel formájában nyújtott támogatást kérjen az eszköz keretében. Az új REPowerEU-fejezetnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervbe való gyors beillesztése lehetővé fogja tenni további reformok és beruházások finanszírozását, támogatva Litvánia stratégiai célkitűzéseit az energetika és a zöld átállás területén. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv, valamint az említett terven túlmutató egyéb gazdasági és foglalkoztatáspolitikák sikeres végrehajtása szempontjából továbbra is fontos a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek és más releváns érdekelt felek szisztematikus és hatékony bevonása az átfogó szakpolitikai menetrend iránti széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

- (30) A Bizottság 2022-ben Litvánia valamennyi kohéziós politikai programozási dokumentumát jóváhagyta. A kohéziós politikai programoknak a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel komplementer módon és azzal szinergiában történő gyors végrehajtása kulcsfontosságú a zöld és digitális átállás megvalósításához, a gazdasági és társadalmi reziliencia növeléséhez, valamint a kiegyensúlyozott területfejlesztéshez Litvániában.
- (31) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és a kohéziós politikai programok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon felül Litvánia további kihívásokkal szembesül az egészségügyi rendszer, a szociális szolgáltatások, a szociális lakhatás, az energiapolitika és a zöld átállás terén.
- (32) Litvániában az egészségügyi eredmények az egyik legalacsonyabb várható élettartamot mutatják az Unióban. A megelőzhető és kezelhető halálozások aránya az uniós átlaghoz képest továbbra is magas. Magas az elkerülhető kórházi felvételek száma, és az Unióban itt a legmagasabb az öngyilkossági halálozási arány. Ez rávilágít arra, hogy javítani kell az egészségügyi ellátás hatékonyságát, és hogy a litván egészségügyi megközelítésben több megelőző intézkedésre van szükség. Az egészségügyi ágazatban jelentkező kihívásokat tovább súlyosbítja a munkaerőhiány, a strukturális munkaerőhiány és az egészségügyi szakemberek egyenlőtlen eloszlása, ami korlátozza az alapellátáshoz való hozzáférést és annak nyújtását. Litvánia helyreállítási és rezilienciaépítési terve olyan jelentős intézkedéseket tartalmaz, mint a kórházi hálózat és a sürgősségi orvosi szolgáltatások átalakítását célzó reform, valamint az egészségügyi létesítmények korszerűsítésére és a fertőző betegségek klaszterközpontjainak infrastruktúrájára irányuló beruházások. Végrehajtásukat követően ezek az intézkedések várhatóan segíteni fogják egyes jelentős kihívások kezelését. Az alapellátás további megerősítéséhez és a megelőző egészségügyi ellátás kiterjesztéséhez azonban a helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt intézkedéseken túlmenően további erőfeszítésekre van szükség, többek között az egészségügyi rendszer rezilienciájának fokozása érdekében.

- (33) A szociális szolgáltatások tervezését és nyújtását akadályozza, hogy az önkormányzatok nem vonják be kellőképpen a nem kormányzati szervezeteket, valamint hogy továbbra sem elégséges a szociális ellátás és a képzési intézkedések integrálása az aktív munkaerőpiaci szakpolitikákba, különösen a munkanélküliek esetében. Litvánia némi előrelépést ért el azáltal, hogy egyes településeken a munkanélkülieknek nyújtott integrált szolgáltatásokra irányuló kísérleti projekteket hajtott végre, és ajánlást adott ki valamennyi önkormányzatnak arra vonatkozóan, hogy 2023-tól alkalmazzák e projektek módszertanát foglalkoztatásösztönző programjaikban. Bár ez a helyes irányba tett lépés, hatása még nem látható, és további erőfeszítésekre van szükség. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben előirányzott jelentős intézkedések között szerepel egyebek mellett a minimumjövedelem és az adókedvezmények rendszerének reformja, valamint a munkanélküliségi biztosítás alkalmazási körének kiterjesztése. Végrehajtásukat követően ezek az intézkedések várhatóan segíteni fogják egyes, a szociális védelem területén azonosított jelentős kihívások kezelését. Ugyanakkor a tervben előirányzott intézkedéseken túlmenően további erőfeszítésekre van szükség a szociális szolgáltatások tervezésének és nyújtásának javítása érdekében.
- (34) Litvániában korlátozott a szociális lakásokhoz való hozzáférés. 2022 végén mintegy 9 700 család (közel 19 000 fő) várt szociális lakásra, az átlagos várakozási idő pedig 5,85 év volt. A szociális lakások általános minősége továbbra is alacsony. Bár Litvánia reformintézkedéseket hozott a szociális lakhatás terén, többek között bevezette az egyszülős családok előnyben részesítéséhez való jogot, megemelte a jogosultság értékelése során a jövedelmi és vagyonhatárokat, és nemzeti szükséghelyzet vagy karantén esetére különleges rendelkezéseket vezetett be, jelenleg hiányzik az említett krónikus hiányok kezelésének módjára és a szociális lakások minőségének javítására vonatkozó átfogó stratégia.

(35) Az Ukrajna elleni orosz inváziót követően Litvánia sikeresen felhagyott az Oroszországból származó gáz, olaj, villamos energia és szén behozatalával azáltal, hogy átirányította az energiaimportot a klaipädai cseppfolyósítottföldgáz-terminálra, a büttingi olajterminálra, a Lengyelországgal való új gázösszeköttetésen, a Lettországgal való jobb összeköttetésen, valamint a Lengyelországgal, Lettországgal és Svédországgal meglévő villamosenergia-összeköttetésekén keresztül. Litvánia földgázfogyasztása a 2022. augusztus és 2023. március közötti időszakban – az (EU) 2022/1369 tanácsi rendeletben¹⁵ meghatározott 15 %-os csökkentési célt meghaladva – 41 %-kal csökkent az előző öt év azonos időszakának átlagos gázfogyasztásához képest, ami elsősorban annak tudható be, hogy az egekbe szökő energiaárak miatt visszaesett az ország vegyiparának földgáz iránti kereslete. Litvánia az (EU) 2023/706 tanácsi rendelet¹⁶ értelmében folytathatná a gázkereslet 2024. március 31-ig történő ideiglenes csökkentésére irányuló erőfeszítéseit. Mindazonáltal Litvánia energiaellátása továbbra is nagymértékben függ az importtól. Bruttó villamosenergia-igényének mintegy kétharmadát, kőolaj- és földgázigényét pedig csaknem egészében importból fedezi. Ezenfelül az ország energiaszerkezetén belül a kőolaj és a földgáz háromnegyed részt képvisel.

¹⁵ A Tanács (EU) 2022/1369 rendelete (2022. augusztus 5.) a koordinált gázkereslet-csökkentési intézkedésekről (HL L 206., 2022.8.8., 1. o.).

¹⁶ A Tanács (EU) 2023/706 rendelete (2023. március 30.) az (EU) 2022/1369 rendeletnek a gázra vonatkozó keresletcsökkentési intézkedésekkel kapcsolatos keresletcsökkentési időszak meghosszabbítása, valamint az intézkedések végrehajtására vonatkozó jelentéstétel és nyomon követés megerősítése tekintetében történő módosításáról (HL L 93., 2023.3.31., 1. o.).

- (36) Az energia iránti magas kereslet a nagyszámú, előregedett közlekedési eszköznek, a tömegközlekedés és a vasút kihasználatlanságának, az energetikai szempontból nem hatékony épületállomány nagyságának és a nagy energiaigényű iparágaknak tudható be. Litvánia energiaválság előtti teljes gázfogyasztásának 58 %-át az ipar adta. Az említett ágazatok energiaintenzitásának csökkentésére irányuló további erőfeszítések, köztük az ipari átalakulás előmozdítása (ideértve az innovatív gyártási folyamatokat is) és a megújuló energiaforrások hasznosításának további előmozdítása csökkentené Litvánia energiainporttól való függőségét. Litvániában továbbra is gyengék a kevésbé szennyező járművek választására irányuló ösztönzők, miközben a tömegközlekedési rendszer széttagolt, és a koordináció hiányával küszködik. Ezért a kevésbé szennyező közlekedési eszközök előmozdítása továbbra is prioritás. Ugyanakkor a többlakásos épületek felújítási aránya továbbra is túl alacsony ahhoz, hogy az ágazatban 2050-re teljesüljenek a klímasemlegességi célok. Ez azt mutatja, hogy jobb eljárásokra és ösztönzőkre van szükség a felújításhoz, és támogatni kell a magánszektor felújítási projektek végrehajtására irányuló kapacitását. Az energiaszegénység tekintetében Litvánia továbbra is a legrosszabbul teljesítő országok közé tartozik az Unióban, ami tovább súlyosbodhat, ha újabb tartós emelkedés következik be az energiaárakban, illetve ha folytatódik a felújítás lassú üteme.
- (37) A litván villamosenergia-hálózat a többi balti tagállaméhoz hasonlóan továbbra is kockázatnak van kitéve, mivel a BRELL villamosenergia-hálózattal van szinkronizálva. A villamosenergia-hálózatnak az Unió többi részével való regionális szinkronizálása jól halad, de még nem fejeződött be (várhatóan 2025-ben fejeződik be). E célból együttműködésre van szükség Lettországgal és Észtországgal. Litvániában növekszik a belföldi energiatermelés; lépéseket tett az engedélyezési eljárások egyszerűsítése és a megújuló energiaforrásokból származó villamosenergia-termelés előmozdítása érdekében, ami 2020 és 2021 között jelentősen megnövelte a nap- és szélenergia-termelési kapacitást. Azonban az üvegházhatásúgáz-kibocsátás csökkentésére, valamint a megújuló energiaforrások és az energiahatékonyság növelésére vonatkozó célkitűzések további megerősítésére van szükség ahhoz, hogy Litvánia megfeleljen az „Irány az 55 %!” intézkedéscsomag célkitűzéseinek.

- (38) A zöld átállás szempontjából kulcsfontosságú ágazatokban és szakmákban – ideértve a nulla nettó kibocsátási célt szolgáló technológiák gyártását, bevezetését és karbantartását – jelentkező munkaerő- és szakemberhiány szűk keresztmetszeteket hoz létre a klímasemleges gazdaságra való átállás terén. A szakemberhiány csökkentéséhez, valamint a munkaerőpiaci integráció és a munkaerő-átcsoportosítás előmozdításához elengedhetetlenek a változó munkaerőpiaci igényekhez igazodó, magas színvonalú oktatási és képzési rendszerek, valamint a célzott továbbképzési és átképzési intézkedések. A kiaknázatlan munkaerő-kínálat hasznosítása érdekében az említett intézkedéseknek hozzáférhetőnek kell lenniük, különösen a zöld átállás által leginkább érintett személyek számára, illetve ágazatokban és régiókban. A betöltetlen álláshelyek aránya 2015 óta a legtöbb kulcsfontosságú ágazatban nőtt, így például az építőiparban (0,8 %-ról 2021-re 1,5 %-ra) és a feldolgozóiparban (1,4 %-ról 2021-re 1,8 %-ra). 2021-ben azonban ez az arány még mindig elmaradt a 3,6 %-os, illetve 1,9 %-os uniós átlagtól. Az elmúlt években Litvániában 28 olyan foglalkozást illetően számoltak be munkaerőhiányról, amelyek a zöld átálláshoz kapcsolódó speciális készségeket vagy ismereteket igényelnek. A jelentések szerint különösen a munkaerőhiány volt az egyik olyan tényező, amely 2022-ben korlátozta a termelést az iparban és az építőiparban.
- (39) A Bizottság értékelése fényében a Tanács megvizsgálta a 2023. évi stabilitási programot, és véleményét¹⁷ az 1. ajánlás tükrözi.

¹⁷ Az 1466/97/EK rendelet 5. cikkének (2) bekezdése szerinti vélemény.

(40) Az euroövezeti tagállamok gazdasági közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel a Tanács azt ajánlotta az euroövezeti tagállamoknak, hogy – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – hozzanak intézkedéseket annak érdekében, hogy i. megőrizzék az adósság fenntarthatóságát és 2023-ban tartózkodjanak az aggregált kereslet széles körű támogatásától; célzottabbá tegyék a magas energiaárak hatását enyhítő költségvetési intézkedéseket; valamint mérlegeljék, hogy – az energiaárakra nehezedő nyomás csökkenésével – miként lehetne megfelelő módon leépíteni a támogatásokat; ii. fenntartsák a zöld és a digitális átállás támogatására irányuló közberuházások magas szintjét és ösztönözzék az ilyen célú magánberuházásokat; iii. támogassák a vásárlóerő csökkenését enyhítő bérfejlesztéseket, ugyanakkor korlátozzák az inflációra gyakorolt másodlagos hatásokat, tovább javítsák az aktív munkaerőpiaci intézkedéseket és fellépjenek a szakemberhiány kezelése érdekében; iv. javítsák az üzleti környezetet és biztosítsák, hogy a vállalkozásoknak nyújtott energiatámogatás költséghatékony és ideiglenes legyen, az életképes vállalkozásokra irányuljon, és fenntartsa a zöld átállás ösztönzőit; valamint v. megőrizzék a makroszintű pénzügyi stabilitást és nyomon kövessék a kockázatok alakulását, egyúttal folytassák a bankunió kiteljesítésére irányuló munkát. Litvánia esetében az 1., 2., 3. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2023. évi ajánlásban szereplő első, második és harmadik ajánlás végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Litvánia 2023-ban és 2024-ben tegyen intézkedéseket a következők érdekében:

1. 2023-ban és 2024-ben a lehető leghamarabb szüntesse meg a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és a kapcsolódó megtakarításokat fordítsa a költségvetési hiány csökkentésére. Amennyiben az energiaárak újbóli emelkedése új vagy meghosszabbított támogatási intézkedéseket tenne szükségessé, biztosítsa, hogy az ilyen támogatási intézkedések célzottan a kiszolgáltatott helyzetű háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, és költségvetési szempontból megfizethetők legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket.

2024-ben a rendezett költségvetési pozíció fenntartása mellett őrizze meg a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az eszközökből származó vissza nem térítendő támogatások és más uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és digitális átállás előmozdítása érdekében.

A 2024 utáni időszakban is folytassa a nagyobb fenntartható növekedést előmozdító beruházások és reformok végrehajtását, és őrizze meg a prudens középtávú költségvetési pozíciót.

Erősítse meg az egészségügyi ellátás és a szociális védelem megfelelőségét és javítsa az általános közszolgáltatásokat.

2. Folytassa helyreállítási és rezilienciaépítési tervének egyenletes végrehajtását, és gyorsan véglegesítse a REPowerEU-fejezetet annak végrehajtása mielőbbi megkezdése céljából. Folytassa a kohéziós politikai programok gyors végrehajtását, biztosítva a helyreállítási és rezilienciaépítési tervvel való szoros kiegészítő jelleget és szinergiát.
3. Erősítse meg az alapellátást és terjessze ki a megelőző egészségügyi ellátást, többek között az egészségügyi rendszer rezilienciájának fokozása érdekében. Javítsa a szociális szolgáltatások tervezését és nyújtását. Javítsa a szociális lakásokhoz való hozzáférést és a szociális lakások minőségét.

4. Csökkentse tovább a fosszilis tüzelőanyagoktól és az importált energiától való függőséget a megújuló energiaforrások elterjedésének felgyorsítása, különösen az elegendő hálózati kapacitás és hozzáférés biztosítása, az ipari termelési folyamatok átalakítása és dekarbonizációja, a tömegközlekedés és a fenntartható közlekedés elterjedésének előmozdítása, valamint az épületek energiahatékonyabbá tétele révén, többek között az energiaszegénység csökkentésének céljából. Biztosítsa az elegendő villamosenergia-összeköttetési kapacitást az energiaellátás biztonságának növelése érdekében, folytatva az uniós villamosenergia-hálózattal való, megfelelő ütemben történő szinkronizálást. Fokozza a zöld átálláshoz szükséges készségek és kompetenciák biztosítására és megszerzésére irányuló szakpolitikai erőfeszítéseket.

Kelt Brüsszelben,

a Tanács részéről
az elnök